Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Tulevaisuusvaliokunnan kuuleminen
23.9.2016

Suomen ulkopolitiikka, ulkoinen ja sisäinen turvallisuus:
Tärkeimmät haasteet ja mahdollisuudet

Sisällys

1. Kansainvälinen ympäristöyhteistyö ja lähialueet
    - Arktisen alueen yhteistyö
    - Itämeri
    - Kansainväliset ilmastoneuvottelut
2. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen
    - Kansallinen varautuminen
3. Maahanmuutto
    - Asuminen luo perustan kotoutumiselle
    - Segregaation torjuminen

1. Kansainvälinen ympäristöyhteistyö ja lähialueet

Arktisen alueen yhteistyö

Arktinen neuvosto

Arktinen neuvosto täytti juuri 20 vuotta (19.9.2016) ja kahdeksan arktisen maan (Islanti, Kanada, Norja, Ruotsi, Suomi, Tanska, Venäjä ja Yhdysvallat) ulkoministerit julkaisivat yhteisen yhteistyöjulistuksen. Julistuksessa toivotaan alueen rauhan ja vakauden jatkuvan pitkälle tulevaisuuteen ja todetaan Arktisen neuvoston tekemä arvokas työ ympäristönsuojelun ja kestävän kehityksen hyväksi. Arktisen neuvoston ympäristöalan työryhmien toimintaa maailmanpolitiikan viimeisimpien levottomien vuosien aikana on leimannut pyrkimys ”korostettuun normaaliin asioidenhoitoon”, jossa kukaan ei halua esiintyä epärakentavasti tai yhteistyön jarruna.

Ilmastonmuutos on merkittävin yksittäinen muutostekijä arktisella alueella, ja se vaikuttaa arktisten ja pohjoisten alueiden elinkeinoihin, väestön hyvinvointiin ja ympäristöön. Arktinen alue lämpenee kaksi kertaa muuta maapalloa nopeammin ja arktisen alueen sulamisella on myös globaaleja vaikutuksia.

Yhtenä osoituksena Arktisen neuvoston toimintakyvystä ovat olleet viime vuosina tehdyt sopimukset, joista ympäristöhallinto on mukana öljyntorjunta-alan yhteistyössä. Arktiset maat hyväksyivät vuonna 2013 Arktista öljyntorjuntaa koskevan sopimuksen. Sopimus on astunut voimaan tänä vuonna, kun kaikki arktiset maat ovat ratifioineet sen. Sopimuksen jatkeeksi Arktinen neuvosto hyväksyi vuonna 2015 Arktisen toimenpidesuunnitelman merellisten öljyvahinkojen ennaltaehkäisyä koskevasta yhteistyöstä (Framework Plan for Cooperation on Prevention of Oil Pollution from Petroleum and Maritime Activities in the Marine Areas of the Arctic). Ensimmäinen varsinainen sopimuksen mukainen öljyntorjuntaharjoitus järjestetään Suomen Arktisen neuvoston puheenjohtajuuskaudella 2017-2019.

Arktisten alueiden ympäristönsuojelu

Venäjän merkittävimmät ympäristöongelmat arktisilla alueella liittyvät teollisuustuotantoon, energiantuotantoon ja sotilastoimintaan, erityisesti vanhan infrastruktuurin käytöstä aiheutuva saastuminen ja onnettomuudet öljyn- ja kaasunporauksessa, lämmöntuotannossa ja teollisuudessa.

Suomen lähialueiden osalta merkittävin arktisten alueiden ympäristökysymys on Norjan lähellä sijaitsevat Norilsk Nikelin Zapoljarnyn rikastamo ja Nikelin sulatto. Näiden laitosten pahimpina ympäristöongelmina ovat vuosikymmenten ajan olleet rikkidioksidipäästöt. Päästöt ovat vähentyneet 2000-luvulla vähärikkisempään raaka-aineeseen siirtymisen johdosta, mutta ovat edelleen korkeita (korkeampia kuin Suomen kokonaispäästöt). Norilsk Nikel on tehnyt 2014 päätöksen, jonka mukaan nikkelin tuotanto lopetetaan Norilskissa, Siperiassa, ja tuotanto siirretään kokonaan Kuolan niemimaalle ja Suomeen Norilsk Nickelin Harjavallan tehtaalle. Zapoljarnyn rikastamon uudet tuotantolinjat on saatu valmiiksi 2015 vuoden lopussa, ja vanhasta teknologiasta on luovuttu kokonaan. Nikelin sulaton osalta modernisointi on aloitettu 2014 ja tavoitteena on saada se päätökseen 2018 mennessä. Modernisoinnin ollessa vielä kesken päästöjen kehitystä on tällä hetkellä vaikea arvioida. Kuolan saasteet aiheuttavat Norjassa haittoja Suomea enemmän.

Ympäristönsuojelun osalta Venäjä on satsannut viime vuosina omien arktisten saarialueiden puhdistusoperaatioon. Venäjä on investoinut viime vuosina yli miljardi ruplaa neuvostoaikaisesta sotilastoiminnasta aiheutuvien jäteöljytynnyreiden siivoamiseen pääosin Frans Joosefin maalla. Venäjällä on myös suunnitelmia suojelualueiden verkoston vahvistamiseksi arktisilla merialueilla. Elokuussa 2016 Venäjä laajensi Karanmerellä sijaitsevaa Russian Arctic –kansallispuistoa (perustettu 2009) lisäämällä siihen Frans Joosefin maan saariston, joka on maailman pohjoisin saariryhmä. Laajennuksen myötä kansallispuistosta tuli Venäjän suurin suojelualue.

Itämeri

Meriliikenteen kasvanut onnettomuusriski ja turvallisuutta lisäävät toimet

Meriliikenne Suomenlahdella ja erityisesti merelliset öljykuljetukset Venäjältä Keski-Eurooppaan ovat lisääntyneet voimakkaasti viimeisen vuosikymmenen aikana. Keskeinen syy tähän on, että Venäjän öljyviennin reittien painopiste on siirtynyt Valkovenäjän ja Ukrainan lävitse meneviltä öljyputkilta Suomenlahden pohjukkaan meneville öljyputkille ja rautatiekuljetuksille. Vuosittainen kuljetusmäärä on jo ylittänyt 150 miljoonaa tonnia.

Suomessa on panostettu pitkäjänteisesti öljyntorjuntaan. Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntavalmius Suomessa onkin muihin Itämeren valtioihin verrattuna hyvä. Torjunta-aluslaivasto, johon kuuluu noin kaksikymmentä öljyntorjuntaan varustettua alusta, on pystytty hankkimaan ja ylläpitämään edullisesti monitoimiperiaatetta hyödyntäen. Näistä kaksi alusta pystyy toimimaan täysimääräisesti myös kemikaalivahinkojen torjuntatehtävissä ja viisi alusta pystyy ainakin lyhytaikaisesti suojelemaan miehistönsä kemikaalionnettomuudessa. Suomalaisen torjunnan vahvuutta on, että valtion merelliset toimijat kuten merivoimat ja rajavartiolaitos osallistuvat ympäristövahinkojen torjuntavalmiuteen samoin kuin väylänhoidosta vastaava valtion yhtiö Meritaito Oy sekä joitakin Ahvenanmaan ja Suomen saariston yhteysaluksia. Myös valtion omistaman Arctia Shipping Oy:n uusi jäänmurtaja ja Kemin sataman jäänmurtaja osallistuvat valmiuteen. Nykyinen torjuntavalmius merellä on jatkossa ylläpidettävä vanhenevan kaluston kunnossapidolla ja harjoituksilla. Kehittämisen painopisteenä lähivuosina on torjuntavalmiuden parantaminen myös saaristossa ja matalissa vesissä. Päävastuussa torjunnassa ovat Suomen ympäristökeskus SYKE sekä alueelliset pelastuslaitokset, joiden valmius on myös hyvä.

Suurten öljyvahinkojen riski Suomenlahdella on huomattava ja suuren vahingon torjunta vaatii kansainvälistä yhteistyötä. HELCOMin puitteissa on kehitetty käytännönläheinen ja toimiva yhteistyö kaikkien Itämeren rannikkovaltioiden ja EU:n komission kesken. Osapuolilla on käytössään yhteisesti kehitetty POLREP-niminen tiedonanto-, hälytys ja avunpyyntöjärjestelmä, jota Venäjä käyttää myös rannikkojensa muilla merialueilla. Euroopan komissio on viime vuosina kuitenkin pyrkinyt siihen, että Itämerellä käytettäisiin EU:n omaa CECIS-järjestelmää näihin tarkoituksiin. Koska Venäjä ei halua siirtyä toiseen tiedonvaihto- ja avunpyyntöjärjestelmään Itämerellä, Venäjän kiinnostus käytännön torjuntayhteistyöhön Itämeren EU-valtioiden kanssa HELCOM:ssa on vähentynyt.

Ottaen huomioon Venäjän keskeinen rooli öljykuljetuksien osalta tämä kehitys on huolestuttava. Suomen ympäristöturvallisuuden kannalta HELCOM:n puitteissa rakennettu käytännön yhteistyö

ympäristövahinkojen torjuntavalmiuden ylläpidossa, harjoituksineen ja avoimen tiedonvaihdon muodossa, on arvokas ja Venäjän aktiivista osallistumista yhteistyöhön on eri tavoin syytä edistää.

Suomenlahdella meriliikenteen, erityisesti öljy- ja kemikaalikuljetusten turvallisuutta lisää alusliikenteen pakollinen ilmoittautumisjärjestelmä GOFREP. Toiminta käynnistyi vuonna2004 Suomen, Venäjän ja Viron yhteistyönä. Kaikki alukset, joiden bruttovetoisuus on vähintään 300 GT, ilmoittautuvat Helsingin, Pietarin tai Tallinnan meriliikennekeskuksille alueella liikkuessaan. GOFREP-järjestelmää on useiden tutkimusten ja selvitysten perustella pidetty yhdessä Suomenlahdella käytössä olevien reittijakojärjestelmien kanssa merkittävimpänä syynä siihen, ettei Suomenlahdella ole lisääntyneestä alusliikenteestä huolimatta tapahtunut vakavia onnettomuuksia.

Suomenlahti erityishuomion kohteena

Suomenlahden suojelu riippuu ratkaisevasti kolmen rantavaltion toimista, joskin Itämeren pääaltaan vaikutus lienee aiemmin odotettua suurempi. Suomen ja Viron osalta EU:n Itämerta koskevilla instrumenteilla on merkittävä ohjaava vaikutus.

Venäjällä edelleen tarvittavat ympäristöinvestoinnit ja jopa jo tehtyjen parannusten säilyminen saattavat kyseenalaistua talouden kiristyessä. Välitön poliittisesta kriisistä aiheutunut vaikutus oli Pohjoisen ulottuvuuden ympäristökumppanuutta (NDEP, Northern Dimension Environmental Partnership) tukevan rahaston uusien hankkeiden valmistelun keskeyttäminen Venäjällä. Tämä johtui kansainvälisten rahoituslaitosten päätöksistä. Niiden lainat moninkertaistivat ympäristöhankkeiden NDEP-lahjarahoituksen, jota rahastossa oli käytettävissä n. 60 miljoonaa euroa (rahoittajana myös Venäjä). Viimeisin merkittävä tuettu ja valmistunut hanke oli Kaliningradin jätevedenpuhdistamo. Toiminta jatkuu Valko-Venäjällä.

Venäjä on jatkanut osallistumistaan pohjoisen Euroopan alueelliseen ympäristöyhteistyöhön (HELCOM, Barentsin Euro-arktinen neuvosto) ilman suuria muutoksia. Suomen ja Venäjän ja Viron kolmikantaisena, kauan jatkuneena yhteistyönä tehdään Suomenlahden meriensuojeluyhteistyötä. Tästä vahva näyttö oli Suomenlahti-vuosi 2014 lukuisine tapahtumineen ja tutkimusraportteineen. Työ nojaa vahvaan tutkimuspanostukseen. Tutkimuslaitokset ovat kuitenkin helposti valittava säästökohde. Jo nykyisellääänkin resursointi on tarpeisiin nähden niukkaa sekä Virossa että Venäjällä. Rantavaltioiden kolmikantaisen yhteistyön turvaamisella on suuri käytännöllinen merkitys.

Venäjän (ja Viron) kansainvälisesti tuetuissa hankkeissa saavutettu hyöty on uhattuna myös ulkoisten tekijöiden vuoksi. Ilmastonmuutos vaikuttaa Itämeren rehevöitymiseen luonnonhuuhtouman lisääntymisen kautta (sade- ja jokivalunnat). Nykyiset rehevöitymistä koskevat suositukset (HELCOM BSAP) ’vanhentuvat’ ja saattavat johtaa vain nykyisen rehevöitymistason säilymiseen, ei alentumiseen. Rehevöitymisen pysyminen korkealla pitää ekosysteemin tilan huonona (hapettomuus, fosforin vapautuminen hapettomasta sedimentistä) ja huonontaa biodiversiteettiä. Meren ekosysteemipalvelut heikkenevät. Oletettu suolaisuuden väheneminen on uhka toleranssinsa äärirajoilla oleville eliöille.

Ravinteiden ohella Itämerta uhkaavat haitalliset aineet, muutoinkin kuin onnettomuuksista aiheutuvissa tilanteissa. Venäjän osalta kokonaisuutta on vaikea hahmottaa suuren valuma-alueen ja heikon kartoituksen ja seurannan vuoksi.

Ympäristönsuojeluyhteistyö on merkittävä kontaktipinnan säilyttäjä Suomen ja Itämeren alueen maiden välillä. Yhteyksien tulosten ja näkyvyyden säilymisellä on vaikutus kansalaisten luottamukseen. Parhaimmillaan suojelutyö on instrumentti, jolla lisätään myönteistä kansalaisten välistä vuorovaikutusta. Ympäristönsuojeluyhteistyö on jatkunut erittäin tiiviinä Itämeren alueella myös Venäjän kanssa.

Venäjälle kuuluva Sosnovyi Borin ydinvoimakompleksi ei ole pelkästään Itämeri-kysymys muutoin kuin sijaintinsa puolesta Suomenlahden etelärannalla. Alueella tehdään investointeja uusiin reaktoreihin neljän vanhan jatkaessa toimintaansa. Tiedonsaannissa turvallisuus- ja ympäristövaikutuksista on puutteita vaikka yhteyksiä pidetään yllä (erityisesti Säteilyturvakeskus).

Kansainväliset ilmastoneuvottelut

Pariisin ilmastokokouksessa saavutettiin historiallinen ja kunnianhimoinen lopputulos. Pariisin sopimuksen tavoitteena on pitää maapallon keskilämpötilan nousu selvästi alle 2 °C:ssa suhteessa esiteolliseen aikaan, pyrkiä rajoittamaan lämpötilan nousu 1,5 °C:een, vahvistaa sopeutumiskykyä ja ilmastokestävyyttä sekä suunnata rahoitusvirrat kohti vähähiilistä kehitystä. EU ja sen jäsenvaltiot ovat sitoutuneet kaikkien Pariisissa sovittujen elementtien toimeenpanoon.

Pariisin sopimuksen ratifiointi on edennyt nopeasti ja sopimus voi tulla voimaan jo marraskuussa 2016. Myös EU:n ilmastotoimet etenevät suunnitellusti; EU:n päästötaso on nyt 2020-tavoitteen alittavalla polulla. Pariisin ilmastosopimus edellyttää ilmastotoimia maailmanlaajuisesti.

Pariisin sopimuksen mukaiset pitkän aikavälin vähähiilistrategiat ovat tärkeitä hahmoteltaessa polkuja päästöjen ja nielujen tasapainottamiseen vuosisadan jälkipuolella. EU komissio tulee tuottamaan tietoa Pariisin sopimuksen mukaisen 2050 vähähiilistrategian tueksi. Merkittävää on myös IPCC:n päätös laatia erityisraportti 1,5 °C:n tavoitteesta.

Päästövähennystavoitteiden kiristämiseen tähtäävän ambitiomekanismin ja Pariisin sopimuksen alaisen läpinäkyvyyskehikon roolit korostuvat, koska maiden ilmoittamat päästövähennystavoitteet eivät ole maailmanlaajuisen pitkän aikavälin tavoitteen kannalta riittäviä. Osapuolien tulee nyt suunnitella tilannekatsaukset/väliarvioinnit (global stocktake process) siten, että ne palvelevat päästövähennystavoitteiden kiristämistä ja muita asetettuja tavoitteita. EU aikoo olla aktiivinen tätä tukevassa facilitative dialogue –prosessissa vuonna 2018.

EU tukee Marokon puheenjohtajuutta ja korostaa Marrakechin osapuolikokouksesta tulevan kokous, jossa painottuu Pariisin työohjelmien toimeenpano. Vahinkoja ja menetyksiä koskevan Varsovan kansainvälisen mekanismin arviointi tulee saattaa loppuun ja kehitysmaiden toimintavalmiuksien kohentamiseen keskittyvän Pariisin komitean toiminta aloittaa.

Kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa kiinnitetään nyt huomiota osapuolten ilmastotoimien läpinäkyvyyden lisäämiseen, joka puolestaan edesauttaa Pariisin sopimuksen läpinäkyvyyskehikon kehittämistä.

2. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Suomessa lämpötilan arvioidaan nousevan 2 - 6 astetta vuosisadan loppuun mennessä vuosien 1986–2005 jaksoon verrattuna riippuen maailmanlaajuisesta kasvihuonekaasupäästöjen määrän kehityksestä. Ilmaston lämmetessä sademäärän arvioidaan Suomessa kasvavan ja rankkasateiden voimistuvan. Talvella sadetta eri olomuodoissaan tulee arvioiden mukaan 10–40 % nykyistä enemmän. Suomessa ilmastonmuutos lisää tulvariskiä etenkin talvisin ja syksyisin suurissa vesistöissä. Merivesitulvien riski kasvaa ennakoidun merenpinnan vaihtelun ja nousun myötä. Suomenlahdella merenpinta nousee parhaan arvion mukaan noin 30 cm vuosina 2000–2100, kun pahimman ennusteen toteutuessa nousu voi olla jopa 90 cm samassa ajassa. Arviot ovat epävarmoja erityisesti siksi, ettei mannerjäätiköiden käyttäytymistä ilmaston lämmetessä tunneta vielä kyllin hyvin.

Kansallinen varautuminen

Ympäristöministeriöllä on ollut vuodesta 2008 saakka oma toimenpideohjelmansa ilmastonmuutokseen sopeutumisesta ministeriön hallinnonalalla. Toimenpideohjelma on päivitetty viimeksi tänä vuonna. Hallinnonalan keskeiset sopeutumisen toimenpiteet kohdistuvat luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen, alueidenkäyttöön, rakentamiseen ja rakennuksiin sekä ympäristön- ja vesiensuojeluun.

Alueiden käytön sopeutumistoimilla varmistetaan, että valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, maankäyttö- ja rakennuslaki ja kaavoituksen ohjaus antavat riittävän pohjan ilmastonmuutokseen varautumiselle. Erityisen tärkeää on kehittää ilmastonmuutokseen varautumisen toimia tulvariskialueilla. Alimpia rakentamiskorkeuksia koskeva opas on päivitetty vuonna 2014 ja siinä on otettu huomioon meriveden noususkenaariot.

Rakentamista koskevissa vaatimuksissa on otettu huomioon säämuutosten skenaariot niin tuulen, sateiden kuin lumien osalta. Lisäksi esimerkiksi energiamääräysten kehittämisen yhteydessä on tarkasteltu lämpötilan kehitystä. Ilmastonmuutokseen varautumisessa korostuu rakentamisen informaatio-ohjaus, jotta kiinteistönomistajilla sekä muilla keskeisillä sidosryhmillä on riittävästi tietoa ilmastonmuutokseen varautumisen käytännön toimista.

Ympäristönsuojelun osalta varmistetaan, että ilmastonmuutokseen sopeutuminen huomioidaan tulvien ja sään ääri-ilmiöiden aiheuttamiin riskeihin varautumisessa. Vesiensuojelu puolestaan edellyttää sopeutumistoimenpiteitä vesistöjen kuormituksen ehkäisemiseksi. Luonnon monimuotoisuuden osalta keskeistä on kehittää eliölajien seurantaa, tietojen hallintaa ja eliölajien suojelun vaikuttavuutta.

3. Maahanmuutto

Maahanmuuton mahdollisuudet

Maahanmuuttajat tuovat mukanaan uusia toimintatapoja ja kansainvälistä osaamispääomaa. Samalla myös suomalainen kielivaranto ja kulttuuriosaaminen laajenevat, ja vahvistavat markkinointia ja vientiä sekä kasvuyritysten kansainvälistymistä. Muuttoliike tuo mukanaan myös uusia tapoja ja uusia innovaatioita sekä kansainvälisiä osaamisverkostoja. Innovaatiopolitiikan välineitä kokonaisvaltaisesti ja

strategisesti hyödyntämällä voidaan entistä tehokkaammin tukea maahanmuuttajien työllistymistä ja luoda työpaikkoja tuomalla eri taustoista tulevien maahanmuuttajien osaaminen kansantaloudelliseksi hyödyksi.

Maahanmuuttajilla ja heidän osaamisensa hyödyntämisellä on talouskasvua tukeva ja kansainvälistä vientiä lisäävä vaikutus. Osa talousvaikutuksista johtuu väestönkasvun positiivisista vaikutuksista kokonaiskysyntään, mutta myös huoltosuhteen tasapainottumisesta nuorten ikäluokkien ja työikäisen väestön kasvaessa. Myös työvoiman saannin ja työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmien helpottuminen vaikuttavat positiivisesti.

Asuminen luo perustan kotoutumiselle

Kotoutumisprosessin sujuva käynnistyminen edellyttää myös maahanmuuttajien asumisen järjestämistä. Valtaosin nuorempiin ja työikäisiin ikäryhmiin kuuluvina maahanmuuttajat hakeutuvat asumaan suurempiin keskuksiin, joissa on tyypillisesti laaja valikoima palveluita, peruskoulun jälkeistä koulutusta ja työllistymismahdollisuuksia sekä riittävä kulttuurisen yhteisö. Nämä yhdistettynä tehokkaaseen kotouttamiskoulutukseen tarjoavat myös parhaat edellytykset integroitumiseen sekä siten myös työllistymiseen ja osaamispotentiaalin hyödyntämiseen.

Hakeutuminen keskuskaupunkeihin tarkoittaa myös asuntokysynnän kohdistumista sinne, missä jo ennestään on pulaa kohtuuhintaisesta asumisesta. Tämä voi kiristää asuntomarkkinatilannetta ja nostaa asumisen hintaa ja vuokria. Toisaalta uhkana on, että kiristyneessä asuntomarkkinatilanteessa myös asuntohuijaukset lisääntyvät. Asuntotilanteen kiristyessä ja paperittomien määrän kasvaessa myös näkyvä asunnottomuus voi kasvaa. Vaikka monella pienemmällä ja väestöään menettävällä paikkakunnalla on tyhjiä vuokra-asuntoja, ei maahanmuuttajien asuttaminen pienissä ryhmissä pienille, korkean työttömyyden ja/tai heikkojen koulutusmahdollisuuksien paikkakunnille ole realistista. Toisaalta tämä vain patoaa keskuksiin suuntautuvaa muuttoliikettä ja viivästyttää asuntohaasteeseen reagointia. Kasvavaan asuntokysyntään vastaaminen edellyttää keskuskaupungeissa asuntotuotannon vauhdittamista ja tonttivarannon pitkäjänteistä kaavoittamista, joka mahdollistaa nopean reagoinnin asuntotuotantotarpeisiin. Maahanmuuttajat tarvitsevat asuntoja, eivät erityisiä asumisratkaisuja.

Segregaation torjuminen

Laajan eurooppalaisen (17 EU-maiden pääkaupunkia) tutkimuksen mukaan sosio-ekonominen segragaatio on voimistunut kaikkialla Euroopassa viimeisen kymmenen vuoden aikana ja kaupunkien sisällä kuilu rikkaiden ja köyhien välillä on kasvanut. Laajamittainen maahanmuutto on omiaan voimistamaan tätä kehitystä, sillä monet maahanmuuttajat sijoittuvat alkuvaiheessa matalapalkka-aloille, jolloin asumisen järjestämisen mahdollisuudet ovat rajalliset, ja moni maahanmuuttaja asuu vuokratalovaltaisilla alueilla.

Sosio-ekonominen segregaatio on yhteiskunnallisen epätasa-arvon, tulonjaon ja hyvinvoinnin epätasaisen jakautumisen, seuraus. Sosiaalisen epätasa-arvon ja kaupunkiköyhyyden lisääntyminen näkyy segregaationa 5–10 vuoden viiveellä. Segregaatiossa huono-osaisuus (mm. alhainen koulutus- ja tulotaso, työttömyys, palvelujen vähäisyys, syrjäytyminen, terveyserot) keskittyy tietyille alueille kaupungin sisällä. Huono-osaisuuden keskittyminen luo yhteiskunnallista epävakautta, joka haitallista kaupunkien

kilpailukyvylle. Pahimmillaan uhkana on rinnakkaisen yhteiskunnan syntyminen ja sen myötä lisääntyvän radikalisoitumisen mukanaan tuomat turvallisuusriskit.

Segregaation ja kaupunkiköyhyyden torjuminen vaativat pitkää aikaperspektiiviä. Tehokkain tapa torjua segregaatiota on puuttua sen lähtökohtaisiin syihin: köyhyyteen ja syrjäytymiseen. Näihin puuttuminen vaatii investointeja koulutukseen ja työllistymismahdollisuuksiin, mutta myös palveluihin pääsyä erityisesti heikoimmilla kaupunkialueilla, Suomessa tyypillisesti suurten kaupunkien vuokratalovaltaisissa lähiöissä. Vaikka huono-osaisuuden keskittymistä voidaan selvittää vertaamalla asuinalueen sosio-ekonomista tilaa kaupungin keskiarvoon, ei keskiarvon paraneminen esimerkiksi täydennysrakentamisen sekä sitä seuraavan varakkaampien ja koulutetumpien asukkaiden muuton seurauksena kerro mitään alkuperäisten asukkaiden tilanteen paranemisesta ja segregaation lähtökohtaisten syiden, epätasa-arvon ja huono-osaisuuden, poistumisesta.

Segregaatioon vastaaminen vaatii laaja-alaista ja sektoreiden välistä lähestymistapaa ja yhteistyötä ja ihmisiin kohdistuvia toimenpiteitä; koulutuksen, työllisyysmahdollisuuksien ja hyvinvoinnin parantamista. *Tämän lisäksi tarvitaan myös asuinalueiden ja -rakennusten kehittämistä ja kysyntää vastaavaa kohtuuhintaista asuntotuotantoa*. Pelkän asuntopolitiikan ja kaupunkisuunnittelun keinoin segregaation ja sen lähtökohtaisten syiden poistaminen on mahdotonta; segregaatiota torjutaan parhaiten ja tehokkaimmin poistamalla sen lähtökohtaisia syitä: köyhyyttä ja hyvinvoinnin epätasaista jakaantumista. Samalla myös uudet asuinalueet on rakennettava asuntokannaltaan, asumisen hallintamuodoiltaan ja palveluiltaan monipuolisiksi ja hyvin saavutettaviksi.